

Révi fazekast javasolnak Élő Nemzeti Kincsnek

Az Élő Nemzeti Kincs (Living Human Treasure/ Living National Treasure) cím az UNESCO szerint olyan személynek ítélhető oda, aki magas szintű tudásával és gyakorlati készségeivel kulturális örökségünk egyes elemeinek újjáteremtéséhez járul hozzá. Románia 2010-ben csatlakozott a kezdeményezéshez. A Réven dolgozó **Hasas Péter** fazekast is javasolták erre a kitüntető címre.

Hasas János mérnök, a Pro Rév Egyesület elnöke, Rév község alpolgármestere továbbította a javaslatot a bukaresti művelődési minisztériumhoz, az erre szakosodott bizottság június elején elemezte azt, s a cím hivatalos odaítélését szeptember 6-án hozzák nyilvánosságra. Hasas János a fejleményekről való tájékoztatás mellett kérésre visszatekintett a révi fazekasság múltjára is.

A Sebes-Körös menti község lakosságának ősi foglalkozása a fazekasság. A környéken található jó minőségű agyagok kézenfekvővé tették a feldolgozásukat. Az átlagember főző-, vízfordó, tárolóedényei évszázadokon át mind-mind a korongozók keze alól kerültek ki. Az első írásos dokumentumnak arról,

Szüleitől tanulta el a mesterséget

Hasas Péter a kevés ma is dolgozó révi fazekas egyike

hogy Réven fazekasok élnek, azt a folyamatot tekinthetjük, melyet 1639-ben Zólyomi Erzsébet, Sólyomkővár úrnője a gyulafehérvári diétához intézett annak érdekében, hogy a falut mentsék fel a cserelovak biztosításának kötelezettsége alól a Réven létesített postakocsi-állomás számára, mivel a falu lakosai fazekasok és csizmadiák. A révi fazekasság múltja természetesen ennél sokkal régebbre nyúlik vissza.

Jellegzetes fehér

Rév a fehér edényeiről híres. Az itt található szürke agyag vagy egyáltalán nem tartalmaz vas-oxidot, vagy csak nyomokban, ezért a belőle készült edény kiégetés után fehér lesz. Világviszonylatban is jelentős a révi fehér kerámia. A jellegzetes fehér agyagot a közeli Kerebikről, a Vársonkolyos melletti Pozsoritáról bányásszák, a révi fazekasok nyelvén „vetik”, azaz kiássák. Ezt a műveletet ma is többen szövetkezve végzik, mert a jó agyag bizony tíz méter mélyről kerül a felszínre. Kapával, csákánnyal szedik ki, majd fából faragott kis teknőben adják kézről kézre a felszínre, és szekérral szállítják haza az úgynevezett verembe, ahol többször is megáztatják,

A jellegzetes révi cserépedény fehér

irtókapával megásózzák, megtisztítják az idegen anyagtól. Ezután tömböket formálnak belőle, majd szelik a kaszaélből készített szelővel. Ezt követően az agyagot gurgolják, azaz fogaskerekkel működtetett két fémhengeren átörlik. Ezeket a folyamatokat a ház előtti fészkerben végzik. Az agyag ezután már bekerül a műhelybe, a gyúrópad alá. Onnan veszi elő a mester, hogy meggyúrja – ahogy ők mondják, „felpaskolja” –, hogy ne maradjon benne hólyag, majd egy edényhez szükséges agyagmennyiséget „felrögöl”. Ezután következik a leglátványosabb munkafázis, a formázás korongon.

A megformálandó masszát a mester rádobja a korongra, s a „rögből” az ügyes ujjak irányításával kialakul a szabályos, formás korsó, kanta, csupor stb. Miután a mester a kiformált edényt egy fémszállal gyöngéden elválasztja a korongtól, következik a szárítás a műhelyben

Számtalan konyhai edényfélét készítenek a fazekasok

vagy azon kívül. Füles edények esetében még a fülezést is el kell végezni.

A díszítést, vagyis a „pingálást” általában a feleség végzi nagy szakértelemmel. A megszáradt edényeket díszítőmotívumokkal látják el, „hímezik” a szaruból készített hímző segítségével. A festékanyagot is a földből nyerik – egyfajta vas-oxidból –, ahogy a révi fazekasok nevezik: „gangócából”. Ezt összetörik, majd vízzel keverve nyerik belőle a sötétbarna, feketés színű festéket.

Az elkészült edényeket a kemencében, a „püstőben” kiégetik. Egymás mellé kör alakban, szájjal lefelé helyezik el a püstőben, majd cserepekkel csúcsosan befedik, s kezdődik a nagy szakértelmet igénylő égetés. A tűz, a füst átjárja a gondosan egymásra rakott edényeket, azok mégis hófehérre égnek...

Csak hárman folytatják

A mesterség fortélyait nem tanította nekik senki, azokat egymástól lopva lesték el, mondják a fazekasok... Napjainkban már csak hárman folytatják ezt az ősi foglalkozást: Szolga Gécz Julianna, Hasas Péter és Gécz Kál Gyöngyi.

Hasas Péter 1955-ben született, és édesapjától – aki szintén a Hasas Péter nevet viselte – vette át a stafétabotot. Id. Hasas Péter népművészként éveken át Debrecenben is oktatta a fiatalokat a fazekasságra. Fia a szülőktől tanulta meg a mesterséget, de nem ebből akart megélni. Munkahelyet keresett, dolgozni járt – huszonöt évig az esküllői Refractara, majd vársonkolyoson az IPEG vállalatnál –, hobbi-ból korongozott. Miután bezárták a céget, betegnyugdíjas lett, így már több ideje lett arra, amit mindig szívből csinált, a fazekasságra.

Munkájában ma már lánya, Mária segíti, főleg a díszítésben és az értékesítésben. Aradra nőszült, mérnöki végzettségű fia pedig az elektromos meghajtású korongok iránt mutat érdeklődést. Több ilyen munkaeszközt is készített már.

„Révi magyar közösségünk a múltbeli értékek ápolásán túl fontosnak tartja a jelen és a jövő érdekében megtenni mindazt, ami szükséges ezeknek az értékeknek a megmentésére, megtartására és továbbadására – hangsúlyozza Hasas János. – Egy fazekasműhely kialakítása, ahol szakképzett oktató irányításá-

(folytatás a következő oldalon)

Ady és Arany nyomában

Éld át! Fedezd fel! címmel tartották meg a Collegium Varadinum örökségvédelmi és kulturális projektjét. Idén a Rákóczi Szövetség Bihar megyei szervezetével közösen hirdették meg középiskolás diákok számára.

A két költő munkássága mellett a hozzájuk kötődő reprezentatív nagyváradi, illetve nagyszalontai tereket és épületeket is megismerhették a séták során a diákok. A projektről július elsején tartottak beszámolót a gígonológok és szervezők: **Tótság Áron**, a Collegium Varadinum elnöke, **Kéry Hajnal** megyei főtanfelügyelő-helyettes, a Rákóczi Szövetség Bihar megyei vezetője, **Gali Boglárka**, a nagyszalontai Arany János Múzeum menedzsere és **dr. Zuh Deodáth** eszmetörténész. Utóbbiak ketten kalauzolták is a diákokat a nagyváradi és nagyszalontai sétákon.

„A Rákóczi Szövetségben fontosnak tartjuk, hogy közösséget építsünk. Az elmúlt időszakban az osztályközösségeknek nem volt alkalmuk találkozni. Ezért is döntöttünk úgy a Collegium Varadinummal közösen, hogy egy olyan projektet valósítunk meg, amellyel a Bihar megyei osztályközösségeket tudjuk erősíteni” – mondta el Kéry Hajnal. Arra is emlékeztetett, hogy a szövetség két korcsoporttal foglalkozik: az iskolakezdőkkel és a középis-

Ismerkedés az interaktív tárlattal

kolás diákokkal. Az Arany János Múzeumba és az Ady Endre Emlékmúzeumba nemcsak nagyváradi, hanem margittai és székelyhídi diákok is ellátogattak, tette hozzá.

„A projekten keresztül többlettudást igyekeztünk átadni a diákoknak. Olyan ismeretek-

Révi fazekast javasolnak Élő Nemzeti Kincsnek

(folytatás az előző oldalról)

val az érdeklődők megtanulhatják a mesterség fortélyait, bizony régi álma volt közösségünknek. Néhány lelkes ember (Halász Mária Bukarestből, egykori fazekasunk, Halász Sándor lánya, szülők, a presbitérium), intézmények, mint a Bihar Megyei Tanács, a Révi Polgármesteri Hivatal, a Révi Református Egyházközség összefogása, adománya és munkája kellett ahhoz, hogy mindez megvalósulhasson.” 2016 októberétől ugyanis Póliné Hasas Mária óvónő (Hasas Péter lánya) irányításával beindult a fazekastanfolyam. Egyelőre gyermekek és ifjak

vesznek részt rajta, átlagban 25-28-an heti egy alkalommal. Helyszíne a Bersek József Református Gyülekezeti Központ ifjúsági terme. A foglalkozás megkönnyítésére két elektromos korongot is vásároltak, s a megfelelő kézi technika elsajátítása után áttérnek a hagyományos, azaz lábbal meghajtott korongra...

„Reménykedünk abban, hogy az oktatók, támogatók munkája nem lesz hiábavaló, és gyermekeink, ifjaink szorgalma folytán ötvenhatvan év múlva is beszélhetünk a magyarság ősi foglalkozásáról, a fazekasságról Réven” – fogalmazott Hasas János.

Dérer Ferenc